

آئین‌نامه تشخیص شرکت‌ها و موسسات دانش‌بنیان

مقدمه:

بر اساس ماده (۳) آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت از شرکت‌ها و موسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات مصوب هیئت محترم وزیران به شماره ۱۴۱۶۰۲/ت/۴۶۵۱۳-هـ مورخ ۹۱/۸/۲۱، آئین‌نامه حاضر جهت تشخیص شرکت‌ها و موسسات دانش‌بنیان به تصویب «کارگروه ارزیابی و تشخیص صلاحیت شرکت‌ها و موسسات دانش‌بنیان و نظارت بر اجرا» رسید.

ماده ۱- تعاریف

۱- **شرکت:** شرکت یا مؤسسه‌ای که بصورت خصوصی یا تعاونی تمامی مراحل قانونی ثبت شرکت‌ها را در داخل کشور به اتمام رسانده باشد.

۲- **شرکت دانش‌بنیان:** شرکت یا مؤسسه خصوصی یا تعاونی است که به منظور هم‌افزایی علم و ثروت، توسعه اقتصاد دانش محور، تحقق اهداف علمی و اقتصادی (شامل گسترش و کاربرد اختراع و نوآوری) و تجاری‌سازی نتایج تحقیق و توسعه (شامل طراحی و تولید کالا و خدمات) در حوزه فناوری‌های برتر و با ارزش افزوده فراوان به ویژه در تولید نرم افزارهای مربوط تشکیل می‌شود.

شرکت‌های دولتی، موسسات و نهادهای عمومی غیردولتی و نیز شرکت‌ها و موسساتی که بیش از پنجاه (۵۰) درصد از مالکیت آنها متعلق به شرکت‌های دولتی و موسسات و نهادهای عمومی غیردولتی باشد، مشمول حمایت‌های این قانون نیستند.

۳- **سامانه:** درگاه الکترونیکی متمرکزی است که اطلاعات شرکت‌های متقاضی، جهت بررسی در آن وارد می‌شود.

۴- **کارگروه:** کارگروه «ارزیابی و تشخیص صلاحیت شرکت‌ها و موسسات دانش‌بنیان و نظارت بر اجرا» موضوع ماده (۳) آیین‌نامه اجرایی «قانون حمایت از شرکت‌ها و موسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات»

۵- **کالاها و خدمات دانش‌بنیان:** کالاها و خدماتی که مبتنی بر فناوری‌های برتر و با ارزش افزوده فراوان بوده و با تصویب کارگروه در فهرست حوزه‌های کالاها و خدمات دانش‌بنیان محسوب می‌شود.

۶- **تحقیق و توسعه:** مجموعه فعالیت‌های خلاق و ابتکاری است که بر اساس یک روش اصولی و نظام‌مند تقاضامحور جهت افزایش ذخایر دانش و استفاده از آن ذخایر برای کاربردهای جدید صورت می‌پذیرد.

۷- **کارگزاران:** به آن دسته از نهادها، سازمانها و دستگاه‌هایی اطلاق می‌شود که به منظور تشخیص صلاحیت شرکت‌ها و موسسات دانش‌بنیان توسط کارگروه انتخاب می‌شوند.

ماده ۲- شاخص‌های تشخیص «شرکت‌های دانش‌بنیان»

شاخص‌های تشخیص شرکت‌های دانش‌بنیان، به دو دسته شاخص‌های عمومی و اختصاصی تقسیم می‌شوند. شرکت‌های متقاضی باید علاوه بر شاخص‌های عمومی، شرایط مشخص شده در یکی از سه دسته شاخص‌های اختصاصی را نیز احراز نمایند.

۱- شاخص‌های عمومی

۱-۱- حداقل دو سوم از اعضای هیأت مدیره شرکت، حداقل دو مورد از شرایط ذیل را احراز کنند:

۱-۱-۱- حداقل دارای مدرک کارشناسی باشند.

۱-۱-۲- حداقل ۳ سال سابقه فعالیت کاری یا علمی در حوزه فعالیت شرکت [1] و یا سابقه مدیریتی [2] داشته باشند.

۱-۱-۳- دارای حداقل یک اختراع ثبت‌شده ارزیابی شده داخلی [3] یا یک اختراع بین‌المللی مرتبط با حوزه کاری شرکت

باشند. [4]

۲-۱- حداقل نیمی از درآمد شرکت در یک سال مالی گذشته شرکت، ناشی از فروش فناوری، کالا و یا خدمات دانش‌بنیان (شامل خدمات تحقیق و توسعه و طراحی مهندسی مرتبط با فهرست کالاهای دانش‌بنیان و خدمات تخصصی دانش‌بنیان) آن شرکت از طریق قرارداد باشد.

تبصره: شرکت‌هایی که در مرحله تجاری‌سازی اولین کالای دانش‌بنیان خود هستند، در صورتی که دارای تولید پایلوت موفق باشند، و استانداردهای لازم را از مراجع ذی‌صلاح داخلی یا بین‌المللی کسب کرده باشند، و دارای بازار مطمئن و یا اعلام نیاز معتبر همراه با قرارداد تولید کالا باشند، از رعایت بند ۱-۲ مستثنی هستند.

۳-۱- سابقه بیمه پرداختی برای حداقل ۳ نفر از کارکنان تمام‌وقت شرکت، حداقل ۶ ماه باشد.

تبصره: پرونده شرکت‌هایی که در عمل به تعهدات خود دارای سابقه سوء هستند (تسهیلات، حمایت‌ها، مالیات، بیمه و...)، طبق دستورالعمل پیوست بررسی خواهد شد.

۲- شاخص‌های اختصاصی

شرکت متقاضی باید علاوه بر دارا بودن شاخص‌های عمومی، واجد کلیه شرایط اختصاصی در یکی از دسته‌بندی‌های زیر نیز باشد:

۲-۱- شرکت‌های تولیدکننده کالاهای دانش‌بنیان

۱-۲- شرکت باید تولیدکننده کالا یا کالاهای دانش‌بنیان مطابق «فهرست کالاهای دانش‌بنیان» مصوب کارگروه باشد که در (۲) سال گذشته آنها را در قالب کالاهای جدید یا ارتقاء یافته عرضه کرده و دانش فنی آن را بواسطه انتقال یا ایجاد دانش فنی، از طریق فعالیت‌های تحقیق و توسعه، نهادینه و بومی‌سازی کرده باشد.

تبصره: کالاهای جدید یا ارتقا یافته شرکت، دارای تأییدیه‌ها و استانداردهای داخلی (در صورت وجود) یا جهانی بوده و در صورت موجود نبودن استاندارد، تأیید بهره‌بردار ذی‌صلاح را کسب کرده باشد.

۲-۱-۲- نسبت نیروی انسانی تمام‌وقت در بخش‌های غیرپشتیبانی شرکت با درجه کارشناسی و بالاتر فعال در بخش‌های مرتبط با تولید کالاهای دانش‌بنیان شرکت، به کل کارکنان تمام وقت، حداقل (۳۰) درصد باشد.

۳-۱-۲- شرکت دارای عملکرد تحقیق و توسعه فعال، با هزینه‌کرد تحقیق و توسعه حداقل معادل (۷) درصد فروش سالیانه شرکت باشد.

۲-۲- شرکت‌های تحقیق و توسعه و خدمات طراحی مهندسی

۱-۲-۲- فعالیت تحقیق و توسعه و یا خدمات طراحی مهندسی شرکت، مرتبط با «فهرست کالاهای دانش‌بنیان» مصوب کارگروه باشد و خروجی تحقیق و توسعه و یا خدمات طراحی مهندسی شرکت، در دو سال گذشته حداقل دو مورد، یا در یک سال گذشته حداقل یک مورد «بهبود فرآیند»، یا «تولید و عرضه کالا و خدمت ارتقاء یافته یا جدید» (در قالب قرارداد) باشد.

۲-۲-۲- نسبت نیروی انسانی تمام‌وقت در بخش‌های غیر پشتیبانی شرکت با درجه کارشناسی و بالاتر فعال در بخش‌های مرتبط با خدمات تحقیق و توسعه و خدمات طراحی مهندسی شرکت، به کل کارکنان تمام وقت، حداقل (۵۰) درصد باشد.

۳-۲-۲- تولید شرکت حداکثر در حد تولید نمونه آزمایشی یا پایلوت باشد.

تبصره: واحد تحقیق و توسعه یا طراحی مهندسی منشعب از یک شرکت صنعتی، چنانچه به صورت یک شرکت مستقل حقوقی ثبت شود، می‌تواند مشمول بخش ۲-۲- شود.

۳-۲- شرکتهای ارائه‌دهنده خدمات تخصصی دانش‌بنیان

۱-۳-۲- خدمات آنها مطابق «فهرست خدمات دانش‌بنیان» مصوب کارگروه باشد.

۲-۳-۲- نسبت نیروی انسانی تمام‌وقت در بخش‌های غیر پشتیبانی شرکت با درجه کارشناسی و بالاتر فعال در بخش‌های مرتبط با ارائه خدمات تخصصی دانش‌بنیان شرکت، به کل کارکنان تمام وقت، حداقل (۵۰) درصد باشد.

۲-۳-۳- مجموع هزینه‌های تحقیق و توسعه مرتبط با خدمات تخصصی دانش‌بنیان ارائه شده توسط شرکت، حداقل معادل (۷) درصد درآمد سالیانه شرکت باشد.

۲-۳-۴- حداقل درآمد سالیانه شرکت از خدمات تخصصی دانش‌بنیان برابر یک میلیارد ریال (به قیمت ثابت سال ۱۳۹۱) باشد.
۲-۳-۵- در یک سال گذشته حداقل یک قرارداد ارائه خدمات تخصصی دانش‌بنیان داشته باشد.

ماده ۳- شاخص‌های تشخیص شرکت‌های «دانش‌بنیان نوپا»

تشخیص شرکت‌های «دانش‌بنیان نوپا»، بر اساس شاخص‌های پیوست این آیین‌نامه تعیین می‌شود.

ماده ۴- فرآیند اجرایی

۱- پس از ورود اطلاعات توسط شرکتهای متقاضی در سامانه، دبیرخانه کارگروه آنها را برای کارگزاران مربوطه ارسال می‌کند و در مدت زمان مشخصی، نتایج بررسی‌ها را از آنها تحویل می‌گیرد و به کارگروه (یا کمیته کارشناسی حسب مورد) ارجاع می‌دهد. پس از نهایی شدن بررسی‌ها، دبیرخانه کارگروه نتیجه را به شرکت متقاضی اعلام می‌کند.

۲- در صورت تایید، شرکت متقاضی برای مدت ۲ سال شرکت دانش‌بنیان محسوب شده و موظف است در این مدت فرآیند رتبه‌بندی شرکت خود را، بر اساس معیارها و فرآیند رتبه‌بندی مصوب کارگروه به پایان برساند.

تبصره: در صورتی که شرکت نتواند در مدت ۲ سال پس از تأیید دانش‌بنیان بودن، رتبه‌بندی خود را به پایان برساند، و یا در صورت عدول از شرایط مندرج در این آیین‌نامه در هر زمان، دانش‌بنیان بودن شرکت ملغی می‌شود.

این آیین‌نامه در ۴ ماده و ۵ تبصره و ۴ پیوست در جلسه مورخ ۱۳۹۱/۱۲/۱۹ کارگروه به تصویب رسید.

پیوست یک:

شاخصهای تشخیص شرکت‌های «دانش‌بنیان نوپا»

شرکت‌های «دانش‌بنیان نوپا» باید همه شاخص‌های تشخیص زیر را احراز نمایند:

- ۱- حداقل یک سال از تاریخ ثبت آن گذشته باشد.
- ۲- حداقل دو سوم از اعضای هیأت مدیره شرکت، حداقل دو مورد از شرایط ذیل را احراز کنند:
 - ۱-۲- حداقل دارای مدرک کارشناسی باشند.
 - ۲-۲- حداقل ۱ سال سابقه فعالیت کاری یا علمی در حوزه فعالیت شرکت [5] و یا سابقه مدیریتی [6] داشته باشند.
 - ۳-۲- دارای حداقل یک اختراع ثبت شده ارزیابی شده داخلی [7] یا یک اختراع بین‌المللی مرتبط با حوزه کاری شرکت باشند. [8]

۳- شرکت دارای معادل ۲ نفر نیروی انسانی تمام‌وقت باشد.

۴- شرکت باید تولیدکننده کالا یا کالاهای دانش‌بنیان، مطابق فهرست کالاهای دانش‌بنیان مصوب کارگروه باشد که دانش فنی آن را بواسطه انتقال یا ایجاد دانش فنی، از طریق فعالیتهای تحقیق و توسعه نهادینه و بومی‌سازی کرده باشد و یا شرکت دارای برنامه طراحی و تولید کالاهای دانش‌بنیان باشد.

تبصره: برنامه شرکت برای طراحی و تولید کالای دانش‌بنیان، باید به تأیید یکی از مراکز رشد یا پارک‌های علم و فناوری [9] (چنانچه شرکت در همان مرکز رشد یا پارک علم و فناوری مستقر باشد) و یا ستادهای فناوری راهبردی (چنانچه حوزه فعالیت شرکت مرتبط با موضوعات یکی از ستادهای فناوری‌های راهبردی باشد) برسد.

۵- شرکت دارای عملکرد تحقیق و توسعه باشد.

تبصره- تأیید شرکتهای «دانش‌بنیان نوپا»، دارای اعتبار یک ساله بوده و تنها برای یک دوره یک ساله (مجموعاً دو سال) می‌تواند تمدید شود.

پیوست دو:

فهرست فعالیتها و اندازه‌گیری هزینه‌های تحقیق و توسعه

الف- فهرست فعالیت‌های تحقیق و توسعه

- **تحقیق و توسعه^[10] (R&D):** «عبارتست از انجام هرگونه کار خلاق، به طریقی نظام‌مند به منظور افزایش انباشت دانش از جمله دانش بشری، فرهنگی و اجتماعی و استفاده از این انباشت دانش برای طرح^[11] کاربردهای جدید». در این تعریف، منظور از واژه «جدید»، جدید در ایران است.
- **R&D سه نوع فعالیت را در بر می‌گیرد:** تحقیق بنیادی ماموریت گرا [12] (به دنبال کسب آگاهی از منشا پدیده‌ها و حقایق قابل مشاهده و با امید به اینکه دانش بوجود آمده در راستای حل مشکلات و شبهات استفاده شود)، تحقیق کاربردی (به دنبال کسب آگاهی که به سمت اهداف و مقاصد خاص عملی هدایت می‌شود) و توسعه تجربی (با استفاده از آگاهی‌های حاصله از تحقیقات و تجربه عملی به دنبال ایجاد یا بهبود محصولات جدید و خدمات جدید و...).
- تحقیق بنیادی محض، که در آن هدف پیشبرد مرز دانش بدون هدف نیل به فواید اجتماعی و اقتصادی بلند مدت و بدون تلاش برای بکارگیری نتایج در حل مشکلات عملی، انجام می‌شود. بعنوان R&D محسوب نمی‌شود.
- معیار اصلی برای تمایز فعالیت‌های R&D با فعالیت‌های مرتبط دیگر، در وجود میزان قابل ملاحظه‌ای از عنصر تازگی [13] و حل مشکلات علمی و فنی از طریق R&D است؛ (یعنی حل مساله‌ای که برای فرد آشنا با دانش و فنون حوزه، قبلاً آشکار نبوده است) و یا ایجاد دانش جدید یا استفاده از دانش برای طرح کاربردهای جدید است.

در جدول زیر، خلاصه‌ای از فعالیت‌های R&D در قالب چند دسته کلی، ارائه شده است؛ در موارد زیر، محصول شامل کالا و خدمات می‌باشد و فرآیند تولید نیز، شامل فرآیندهای تولید کالا و خدمات است.

دسته اصلی	معیارها و مصادیق
<p>۱- فعالیت‌های صنعتی</p>	<p>در فعالیت‌های صنعتی اگر هدف، بهبود بیشتر محصول یا فرآیند تولید باشد، در این صورت این فعالیت‌ها R&D است؛ اما اگر محصول یا فرآیند تولید یا رهیافت، بطور اساسی تعیین شده است و هدف اصلی، توسعه بازار، انجام برنامه‌ریزی پیش تولید یا ایجاد یک سیستم تولید یا کنترل معمولی، که بدون مشکل کار کند، باشد این فعالیت‌ها R&D نیستند. با توجه به معیار اشاره شده، موارد زیر R&D هستند:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ «نمونه‌های اولیه‌ای [14]» که برای آزمایشات مختلف محصولات یا فرآیندهای تولید، ساخته می‌شوند. ▪ «کارخانه‌های آزمایشی [15]» که به منظور کسب تجربه و گردآوری داده‌ها انجام می‌شوند. ▪ «تولید آزمایشی [16]» در صورتی که مستلزم انجام طراحی و کار مهندسی بیشتری روی نمونه‌های اولیه [17] بوده و با هدف بهبود بیشتر محصول انجام شود. ▪ رفع اشکالی که نیاز به R&D دارد، R&D است. ولی رفع اشکال معمولی یا با روش‌های معمولی، R&D نیست. ▪ «R&D بازخورد [18]»، که برای رفع اشکالات فنی محصول یا فرآیند تولید جدید یا بطور اساسی بهبود یافته، انجام می‌شود. ▪ بخشی از هزینه‌های پروژه‌های با مقیاس بزرگ و کارخانه‌های آزمایشی پرهزینه که به دلیل ماهیت «نمونه اولیه [19]» بودن آنها، صرف شده است. ▪ «طراحی صنعتی و نقشه‌کشی [20]» شامل نقشه‌ها و طرح‌هایی که با هدف تعریف رویه‌ها و مشخصات فنی و عملیاتی محصولات یا فرآیندهای تولید جدید یا بطور اساسی بهبود یافته، انجام می‌شود. ▪ تدوین استانداردهای فنی جدید یا اخذ و پیاده‌سازی استانداردهای فنی محصولات یا فرآیندهای تولید جدید یا بطور اساسی بهبود یافته، R&D است. ▪ «آزمایش‌های بالینی [21]» که پیش از اخذ مجوز تولید بر روی دارو، واکسن یا درمان‌های جدید یا بطور اساسی بهبود یافته انجام می‌شود، R&D محسوب می‌شود. ▪ انجام مهندسی معکوس در چهارچوب پروژه R&D برای توسعه یک محصول جدید یا بطور اساسی بهبود یافته، R&D است. <p>تذکر: تولید و فعالیت‌های فنی مرتبط با آن که شامل پیش تولید، تولید صنعتی، توزیع کالا و خدمات فنی وابسته و بازاریابی و فعالیت‌هایی که در این ارتباط با استفاده از علوم اجتماعی (مانند تحقیق در مورد بازار) انجام می‌شود، همچنین رفع اشکالات تجهیزات و فرآیندهای تولید، R&D نیست.</p>
<p>۲- توسعه نرم‌افزار</p>	<p>فعالیت توسعه نرم‌افزاری بعنوان R&D محسوب می‌شود که هدف پروژه و اتمام آن، مستلزم یک پیشرفت و رفع ابهام علمی و یا فناورانه، بصورتی نظام‌مند بوده و در راستای تولید یک محصول یا فرآیند تولید جدید یا بطور اساسی بهبود یافته، باشد. فعالیت‌های عادی و روتین نرم‌افزاری (مانند تطبیق نرم‌افزارهای موجود، ایجاد نرم‌افزارهای کاربردی با استفاده از روشهای فعلی، پشتیبانی از سیستم‌های موجود، عیب‌یابی سیستم‌ها و ترجمه زبان‌های کامپیوتر (R&D) نیستند.</p>
<p>۳- فعالیت‌های خدماتی</p>	<p>در فعالیت‌های خدماتی، پروژه‌های R&D است که منجر به تولید دانش جدید شده و یا با استفاده از دانش (موجود) کاربردهای جدیدی را ابداع کند و مهمترین عامل برای R&D بودن این فعالیت‌ها، وجود عنصر تازگی در آنهاست. فعالیت‌های R&D خدماتی هم می‌تواند در حوزه فنی و هم در حوزه علوم اجتماعی و انسانی، باشد.</p>

<p>۴- فعالیت‌های علمی و فنی مرتبط با R&D</p>	<p>در صورتی فعالیت‌های علمی و فنی مرتبط با R&D، مانند آزمودن و کنترل کیفیت، R&D محسوب می‌شود که در راستا و در خدمت فعالیت‌های R&D انجام شود. اما اگر این فعالیت‌ها اساساً برای اهدافی متفاوت با R&D برنامه ریزی شده باشند، R&D محسوب نمی‌شوند.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ مواردی مانند تست و استانداردسازی، بررسی‌های مربوط به سیاست‌گذاری (مانند تحلیل برنامه‌ها و سیاست‌ها)، گردآوری داده‌ها و پردازش و تحلیل آنها و نظایر آن در صورتی که در راستا و یا بعنوان بخشی از پروژه‌های R&D انجام شود، R&D است ولی انجام این فعالیت‌ها برای فعالیت‌های معمول، R&D نیست. ▪ ثبت اختراع مرتبط با پروژه‌های R&D، R&D است ولی خدمات ثبت اختراع توسط موسسات مختلف R&D نیست. ▪ امکان‌سنجی که برای بررسی عملی بودن پروژه‌های پژوهشی، انجام می‌شود R&D محسوب می‌شود. (اما امکان‌سنجی پروژه‌های مهندسی پیشنهادی با استفاده از فنون موجود، قبل از تصمیم‌گیری درباره اجرای پروژه، R&D نیست.)
<p>۵- علوم اجتماعی و انسانی</p>	<p>در این حوزه وجود قابل ملاحظه‌ای از عنصر نو بودن یا رفع ابهامات علمی یا فنی، معیار پذیرش یک پروژه بعنوان یک فعالیت R&D، است. این عنصر ممکن است در هر یک از بخش‌های مفهومی، روش شناختی و یا تجربی پروژه مورد نظر وجود داشته باشد. فعالیت‌های مرتبطی که دارای ماهیتی معمولی (و بدون نو بودن یا رفع ابهامات علمی یا فنی) هستند، را فقط زمانی می‌توان R&D حساب کرد که بخش جدایی‌ناپذیری از یک پروژه خاص R&D باشند یا به منظور کمک به چنین پروژه‌ای انجام شوند. مثلاً موارد در زیر حیطه فعالیت‌های معمولی بوده و R&D نیستند: گزارشات تفسیری در مورد اثرات اقتصادی ناشی از تغییر ساختار مالیاتی با استفاده از داده‌های موجود، استفاده از روش‌های استاندارد در روانشناسی برای گزینش کارکنان صنعتی و آزمودن ناتوانی خواندن در کودکان.</p>
<p>۶- آموزش و کارورزی</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ کلیه آموزش‌های تخصصی نیروی انسانی، شرکت در کنفرانس‌ها و سمینارها، مطالعات و دریافت مشاوره‌های تخصصی در صورتی که در راستای انجام فعالیت‌های R&D باشد، R&D است. ▪ پژوهش‌های دانشگاهی و غیردانشگاهی دانشجویان دوره دکتری بر روی پروژه‌های R&D و نظارت اساتید بر این پروژه‌ها و مطالعات اساتید در راستای یک پروژه R&D مشخص، R&D محسوب می‌شوند اما خواندن و تصحیح پایان‌نامه‌های دانشجویان توسط اساتید، بعنوان R&D حساب نمی‌شوند.
<p>۷- کسب دانش فنی و ...</p>	<p>موارد زیر در صورتی که راستای تولید محصولات جدید یا بطور اساسی بهبود یافته و همچنین فرآیندهای تولید جدید یا بطور اساسی بهبود یافته، باشند بعنوان R&D محسوب می‌شوند؛ اخذ حق استفاده از اختراعات ثبت شده^[22] و اختراعات ثبت نشده، لیسانس^[23] و دانش فنی از سایر بنگاه‌ها و نهادها در صورتی که با بومی‌سازی آنها در بنگاه همراه باشد. تذکر: این بند نوآوری در حوزه‌هایی نظیر بازاریابی (از قبیل تغییرات در شکل ظاهری محصولات) و نوآوری سازمانی را شامل نمی‌شود.</p>
<p>۸- فعالیت حمایتی R&D</p>	<p>اگر فعالیتی از نوع علمی و فنی نظیر خدمات کتابخانه‌ای و رایانه‌ای و یا از نوع اداری و دفتری باشد در صورتی که منحصراً برای بخش R&D انجام شود، «فعالیت حمایتی مستقیم» R&D محسوب می‌شود و کارکنان و هزینه‌های این فعالیت بعنوان بخشی از کارکنان و هزینه‌های R&D محسوب می‌شوند. اما اگر فعالیت فوق علاوه بر بخش R&D، برای تمامی بخش‌های بنگاه ارایه شود (مانند خدمات کتابخانه مرکزی سازمان)، و نیز فعالیتی مانند خدمات حمل و نقل، نگهداری، تهیه غذا و نظایر آن، که برای پشتیبانی از فعالیت‌های R&D انجام می‌شود، بعنوان «فعالیت حمایتی غیرمستقیم» R&D محسوب شده و هزینه‌ی انجام این فعالیت‌ها بعنوان هزینه‌های (سربار) R&D، در نظر گرفته می‌شود.</p>

ب- اندازه‌گیری هزینه‌های تحقیق و توسعه

هزینه‌های زیر در صورتی که در راستای انجام فعالیت‌های R&D (مطابق با فهرست فعالیت‌های تحقیق و توسعه در پیوست دو) باشد، بعنوان هزینه‌های R&D محسوب می‌شوند. همچنین چنانچه بخشی از هزینه‌های صرف شده توسط بنگاه، علاوه بر استفاده در فعالیت‌های R&D در سایر فعالیت‌ها نیز صرف شود (بعنوان نمونه، استفاده از آزمایشگاه برای فعالیت‌های R&D و فعالیت‌های دیگر)، در اینصورت تنها بخشی از این هزینه‌ها که صرف فعالیت‌های R&D می‌شود، بعنوان هزینه‌های R&D محسوب می‌شود.

سرفصل	اجزاء	توضیح
۱- هزینه‌های جاری	۱-۱-۱	این کلیه پرداخت‌های نقدی و غیرنقدی به کارکنان R&D اعم از شاغلان محقق یا شاغلان «فعالیت حمایتی مستقیم» [24] (مانند ارایه دهندگان خدمات علمی و فنی و کارکنان بخش اداری)، فعال در حوزه فعالیت‌های فهرست R&D پیوست دو.
	۱-۱-۲	این پرداخت‌ها شامل حقوق و دستمزدها و همه هزینه‌های مربوط به کار یا مزایای شغلی مثل پاداش، استفاده از تعطیلات باحقوق، پرداخت به صندوق‌های بازنشستگی و تامین اجتماعی، مالیات بر حقوق و غیره است.
	۱-۱-۳	هزینه‌های سربار شامل پرداخت نقدی و غیرنقدی به شاغلان «فعالیت حمایتی غیرمستقیم» (مانند بخش خدماتی، حمل و نقل، حفاظت) و هزینه دریافت خدمات از شاغلان بیرون از بخش R&D (مانند کتابخانه سازمان یا ادارات مرکزی سازمان) و سایر هزینه‌ها مانند آب، برق، گاز، حمل و نقل و غیره که صرف فعالیت‌های فهرست R&D پیوست دو شود، می‌باشد.
۲- هزینه‌های سرمایه‌ای	۲-۱	شامل هزینه خریدهای غیرسرمایه‌ای مانند کتاب، اشتراک کتابخانه‌ها، هزینه ساخت نمونه‌های اولیه، ملزومات آزمایشگاهی (مواد شیمیایی، حیوانات آزمایشگاهی و ...)، هزینه‌های اخذ مشاوره‌ها، آموزش‌های تخصصی، دریافت خدمات علمی و فنی (مانند خدمات آزمایشگاهی) می‌باشد با این شرط که همه این موارد باید صرف فعالیت‌های فهرست R&D پیوست دو، شود.
	۳-۱	هزینه‌های ثبت اختراع پروژه‌های R&D مطابق با فهرست R&D پیوست دو. هزینه‌های ثبت طرح‌های صنعتی [25].
	۱-۲	شامل هزینه‌های خرید زمین (بعنوان نمونه زمین‌های آزمایش، مکان آزمایشگاه‌ها و کارخانه‌های آزمایشی) و ساختمان‌های ساخته یا خریداری شده و همینطور هزینه‌های اصلاحات اساسی و تعمیر و تغییر این ساختمان‌ها است.
۲- هزینه‌های سرمایه‌ای R&D [26]	۲-۲	شامل: الف- ابزار و تجهیزاتی که مصرفی نیستند و ماهیت کالاهای سرمایه‌ای دارند مانند کامپیوتر و تجهیزات آزمایشگاه. ب- نرم افزار رایانه که جداگانه قابل تشخیص است و برای اجرای فعالیت‌های R&D استفاده می‌شود اما نرم افزاری که برای کاربرد در خلال یک پروژه R&D، طراحی می‌شود، در بخش هزینه‌های جاری درج می‌شود.
	۳-۲	موارد زیر در صورتی که راستای تولید محصولات جدید یا بطور اساسی بهبود یافته و همچنین فرآیندهای تولید جدید یا بطور اساسی بهبود یافته باشند، R&D هستند؛ اخذ حق استفاده از اختراعات ثبت شده [27] و اختراعات ثبت نشده، لیسانس [28] و دانش فنی از سایر بنگاه‌ها و نهادها. تذکر: این بند، نوآوری در حوزه‌هایی نظیر بازاریابی (از قبیل تغییرات در شکل ظاهری محصولات) و نوآوری سازمانی را شامل نمی‌شود.

فهرست فعالیت‌های اصلی (غیر پشتیبانی) و فعالیت‌های پشتیبانی در شرکت‌های دانش‌بنیان

فعالیت‌های اصلی (غیر پشتیبانی)	فعالیت‌های پشتیبانی
۱. فعالیت‌های مدیریت ارشد از جمله: برنامه ریزی راهبردی	۱. منابع انسانی، از جمله: جذب، آموزش، پاداش و ارتقاء مالی و حسابداری
۲. برنامه‌ریزی تولید و مدیریت پروژه	۲. حراست و نگهداری
۳. عملیات تولید و پردازش ورودی‌ها به منظور تبدیل به محصول	۳. فناوری اطلاعات و پشتیبانی شبکه
۴. ارتباط با تامین کنندگان (از جمله: شناسایی، مذاکره و ارزیابی تامین کنندگان و تدوین برنامه‌های خرید)	۴. انبار و کنترل موجودی
۵. بازاریابی برای فروش، اخذ پروژه‌ها، انجام مذاکرات و برنامه‌ریزی مشتریان	۵. تعمیرات و نگهداری عمومی
۶. تحقیق و توسعه	۶. روابط عمومی و تبلیغات عمومی
۷. آزمایش، ساخت نمونه اولیه [29]، تست، کنترل کیفیت	۷. کارپردازی و خرید تجهیزات و مواد اولیه و ملزومات اداری
۸. تامین مالی و جذب سرمایه برای طرحها	۸. امور حقوقی
۹. ارائه خدمات آموزشی به مشتریان	۹. خدمات گمرکی و بازرگانی
۱۰. ارزیابی و مطالعات امکان‌سنجی	۱۰. امور خدماتی از جمله نظافت، آبدارخانه
۱۱. خدمات تخصصی پس از فروش	۱۱. انجام بسته بندی
۱۲. مدیریت فناوری از جمله ارزیابی، پیش‌بینی، قیمت‌گذاری، انتقال و تجاری‌سازی فناوری	۱۲. توزیع محصولات و سازمان‌دهی شبکه توزیع
	۱۳. فعالیت‌های مربوط به سلامت، ایمنی و محیط زیست [30]، از جمله: ارزیابی اثرات زیست‌محیطی محصولات، ارزیابی ریسک‌های آینده و رسیدگی به شکایات
	۱۴. مدیریت دانش از جمله مستندسازی دانش، ایجاد شبکه‌های دانشی برای خلق و اشاعه دانش.

پیوست چهار:

دستورالعمل بررسی سوءسابقه شرکت‌ها

ماده ۱- شرکت‌هایی که سوءسابقه و تخلفات مکرر در عمل به تعهدات خود داشته‌اند (تسهیلات مالی و حمایت‌ها)، از شمول بررسی در قالب «آیین‌نامه تشخیص شرکت‌های دانش‌بنیان» خارج می‌باشند.

ماده ۲- اعضای کارگروه، مشخصات شرکت‌هایی را که در تعامل با آنها، از انجام تکالیف قانونی و تعهدات خودداری کرده‌اند، در اختیار کارگروه قرار می‌دهند.

تبصره: صندوق نوآوری و شکوفایی از طریق اخذ اطلاعات از سایر نهادهای مالی، سابقه مالی شرکت‌های دارای سوء سابقه را استخراج و در اختیار کارگروه قرار می‌دهد.

ماده ۳- در صورت تشخیص کارگروه، دبیرخانه کارگروه می‌تواند از سایر مراجع ذیربط نیز استعلام‌های لازم را دریافت دارد. دبیرخانه کارگروه می‌تواند برای این منظور از کارگزار یا کارگزارن معتمد و صاحب صلاحیت استفاده نماید.

ماده ۴- در صورت اعتراض شرکت‌ها، کارگروه (یا کمیته کارشناسی) بررسی و تصمیم‌گیری نهایی را انجام خواهد داد.

ماده ۵- شرکتهای دانش‌بنیانی که تخلفات مکرر در عمل به تعهدات خود داشته باشند (تسهیلات مالی و حمایت‌ها)، تاییدیه دانش‌بنیان بودن آنها لغو می‌شود.

ماده ۶- پس از گذشت شش ماه از اجرای این دستورالعمل، اصلاحات و نکات تفصیلی لازم از سوی کارگروه مصوب و اضافه شود

[1] علاوه بر تحصیل در دوره کارشناسی

[2] مدیرعامل یا مدیر بخشی از یک شرکت یا سازمان

[3] اختراعات تأیید شده از سوی ۱- بنیاد ملی نخبگان ، ۲- سازمان پژوهشهای علمی و صنعتی ایران ، ۳- کمیسیون عالی ثبت اختراعات، اکتشافات و نوآوریهای صنایع دفاعی و مراکز تحقیقاتی وابسته به نیروهای مسلح، ۴- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

[4] اختراعات ثبت شده از سوی چند نفر به صورت مشترک نیز مشروط بر آنکه عضو هیأت مدیره دارای سهم موثر حداقل ۳۰ درصدی باشد، قابل قبول است.

[5] علاوه بر تحصیل در دوره کارشناسی

[6] مدیرعامل یا مدیر بخشی از یک شرکت یا سازمان

[7] اختراعات تأیید شده توسط سازمان پژوهشهای علمی و صنعتی ایران، بنیاد ملی نخبگان، کمیسیون عالی ثبت اختراعات، اکتشافات و نوآوریهای صنایع دفاعی و مراکز تحقیقاتی وابسته به نیروهای مسلح، یا وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

[8] اختراعات ثبت شده از سوی چند نفر به صورت مشترک نیز مشروط بر آنکه عضو هیأت مدیره دارای سهم موثر حداقل ۳۰ درصدی باشد، قابل قبول است.

[9] دارای مجوز از وزارتین علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

[10] لازم به ذکر است؛ در اینجا منظور از تحقیق و توسعه، تعریف تحقیق و توسعه تجربی بر مبنای راهنمای فراسکاتی مد نظر است. اگرچه تغییرات اندکی در مصادیق آن متناسب با وضعیت کشور، اعمال شده است.

[11] devise

[12] Oriented basic research

[13] novelty

[14] Prototypes

[15] Pilot plants

[16] Production Trial

[17] Prototypes

[18] Feedback R&D

[19] Prototypes

[20] Industrial design & drawing

[21] Clinical trials

[22] patent

[23] licences

[24] در جدول فهرست R&D، فعالیت‌های حمایتی مستقیم و غیرمستقیم، توضیح داده شده‌اند.

[25] شامل هرگونه ترکیب خطوط یا رنگ‌ها و هرگونه شکل سه بعدی با خطوط، رنگ‌ها و یا بدون آن، به گونه‌ای که ترکیب یا شکل یک فرآورده صنعتی یا محصولی از صنایع دستتیرا تغییر دهد). موضوع ماده ۲۰ قانون ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی و علائم تجاری، مصوب ۱۳۸۶)

[26] در مورد هزینه‌های سرمایه‌ای فیزیکی، هزینه‌های استهلاک مورد نظر است.